

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám 20 f.	

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület
(Budapest, V. Alkotmányutca 6. sz.)

Felelős szerkesztő:

TÜRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester,
erdőéri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmonsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolcad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásinálát és kereslet rovata rövid hírlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala” czímen Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése, küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő” szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászterdői erdőéri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A cél felé.

A sorközi használatnak a csemeték fejlődésére való befolyása.

Frantsik József: A szarvascserkészetről.

Különfélék: Nyugdíjbiztosítás.

Álláskereslet.

Pályázati hirdetések.

Hirdetések.

A tárczában:

... a: Darvak.

Pálosi Dénes: Béni bácsai.

A cél felé.

Darányi Ignác földmivelésügyi Minister a közeli napokban kiadott rendeletével a vadász-erdei m. kir. erdőéri szakiskola tanulmányi erdejének kibővítése céljából a legközelebb fekvő kincstári erdőkből, közel 4000 k. hold erdőnek az erdőéri szakiskola kezelésébe leendő átadását rendelte el. Ennek folytán az említett erdőéri szakiskola tanulmányi erdőgazdasága mintegy 5000 k. holdra terjed ki.

A tárczája minden ágazatának legapróbb részlete iránt is érdeklődő földmivelésügyi ministerünknek ezen intézkedésével, az erdőéri szakiskolának a gyakorlati élet követelményei szerint történő újjászervezéséhez az első alapkő letételelt.

Valóban, ha az erdőéri szakiskolák jelenlegi szervezetét megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy a szakiskolák az eddigi rendszer mellett az életpálya által megkövetelt gyakorlati kiképzést nem adhatták meg.

Pedig az erdőéri szakiskolákkal csak úgy érhetjük el célunkat, a gyakorlati erdőgazdaság részére akkor szolgáltatunk megfelelő egyéneket, a növendékeket csak akkor tudjuk helyes irány-

ban nevelni, leendő föladatuk mikénti teljesítéséhez már a priori az iskolában hozzászoktatni, ha magában az iskolában jövődöbeli alkalmaztatásuknak megfelelő mindennemű gyakorlati eljárással megismertetjük.

Ezt azonban a mostani rendszer mellett szerény nézetem szerint elérni nem lehetett, mert míg a tanuló az elméleti oktatásnál az erdőgazdaság minden ágazatára kiterjeszkedő tankönyv megtanulása által enciklopedikus ismeret szerez, addig a leendő alkalmaztatásához szükséges gyakorlati dologból a szakiskolánál, a jelenlegi szervezettel, kivéve a csemeteneveléssel egybekötött mindennemű munkákat, igen keveset sajátíthatott el.

Az erdőéri szakiskolai tanulóknak nap-nap mellett látnia, ismernie kell az erdőörnek a gyakorlati életben, úgy az erdőgazdaság, mint a vadászatnál felmerülő mindazon teendőit, melyekre a szolgálatba való kilépés alkalmával szüksége van.

Ezt pedig csak úgy sajátíthatja el, ha a szakiskola erdejében, a viszonyok által megengedett mindennemű munkának miként történő foglalatosságát, nemcsak egyszer-kétszer az előadó tanár által bemutatva látja, hanem azok teljesítésében magát addig gyakorolja, míg azt teljesen megtanulta.

De szerény nézetem szerint szükséges, hogy a növendék a tulajdonképeni műszaki segédszolgálatot a védkerületben szolgáló altisztektől is lássa, azok mellé felváltva, többször beosztva legyen, mert csak így sajátíthatja el a gyakorlati szolgálatot tökéletesen, csak így ismeri fel jövődöbeli hivatását, csak így fog az intézethől való kilépése után használható egyénné válni.

A szakiskolai tanulmányi erdőnek kibővítése által kellő megoldást nyer a vadászati szakoktatás kérdése is, mert a megfelelő terjedelmű tanulmányi erdőben a vadászati gyakorlati szakoktatás céljaira is kellő terület áll az iskola rendelkezésére s ennek folytán a vadászattal egybekötött összes teendőkre alkalmas egyéneket nevelhet. Ez pedig sok tekintetben igen kedvező körülmény.

Első sorban hasznára válik magának a erdőgazdaságnak, mert a vadászat helyes irányú kezelése oly számot tevő mellékhasznot ad az erdőbirtokosnak, mit különben el nem érhetne.

De hasznára van az erdőbirtokosnak azáltal is, mert egy és ugyanazon személyben az erdészeti altisztet és képzett vadászt is megkaphatja.

És nézetem szerint elkerülhető lesz azon még most is fennálló visszás állapot, hogy hazánkban a vadászszemélyzetet külföldiekből kellene kiegészíteni.

Jelentékeny befolyása lesz a végzett erdőőri szakiskolásaink állásba való helyezésénél is.

Midőn tehát földmivelésügyi Minister urunknak, valamint az illetékes vezető köröknek ezen az erdészeti altisztikar helyes kiképzésére irányuló és alapot vető intézkedéséről hálás köszönettel emlékezünk meg, egyúttal bizva reméljük, hogy

az alsófokú szakoktatás reformálására vonatkozó további intézkedések is nemsokára következni fognak.

A sorközi használatnak a csemeték fejlődésére való befolyása.

Számos erdőgazdaságban, főleg pedig ott ahol a talaj jósága megengedi a rendes évi vágás területek beerdősítése u. n. köztes használat mellett történik.

Ez eljárás abban áll, hogy a szabályos ültetési illetve vetési módok alkalmazásával beültetett csemeték vagy pedig bevetett magvak sorai között 3—5 éven át mezőgazdasági kapás növényeket vetünk illetve termesztünk.

Ennek célja főleg az, hogy a mezőgazdasági kapás növényekkel egyidejűleg a sorokban lévő csemeték is megmiveltessenek, megkapáltassanak, minek következtében a csemeték jobban és gyorsabban növekednek. De ezen kívül a sorok között termelt növények termékeiből igen szép jövedelmet is nyerhetünk.

Olyan vidékeken, hol a talaj jó s a mindenféle gyomnövény, valamint a vágás után visszamaradott mindenféle fagyökrer hajtásai a tulajdonképpen tenyésztetni kívánt s mesterséges úton telepített csemetéket növekedni, fejlődni nem engednék, az erdősítés sikerét azzal biztosítjuk a legcélszerűbben, ha a sorok közti területeken 3—5 éven át kapás mezőgazdasági növényeket vetünk s azokat a szükség szerinti mértékben megmiveltetjük.

Ily módon a tenyésztetni kívánt fánem 5 év alatt annyira megerősödik, a fiatalos annyira záródik, hogy

»Emlékezés a szívnek boldogsága,
Ha már szelével a vész rája fűtt:
E táj hazátok, a fészek itt álla,
S csak kárhozatba visz eminnen út.»

»Te nem tudod! Madárnak nincs hazája;
Csak szárnya van, a min útfára kél.
Övé a távol bűbajos világa
A szárnyesapások lebbenésinél.»

S repülnek ők A szürke égi pályán
Szélvész rohan, zord felhő gomolyog
És a viharba bennebb-bennebb szállván,
Eltűnnek a gyorsszárnyú vándorok.

És állok én a bús égre meredve:
Hogy a hazát csak ember ismeri!
Ott lakja áll és ott vannak temetve
Tűnt üdve és ott porló ősei.

Jöhet vihar, vagy ellenség reája
Egyként megáll az ősi téreken:
Boldogtalansága, hogy van hazája
És holdogsága a honszerelem!

Darvak.

Irta: . . . a.

Vándor darúserég vonul az égen,
Hangosszavú vándor darúserég.
Az első rész már kétes messzeségben
S a vége még itt zűg fejem felett.

»Hová, havá, a mérhetetlen égbolt
Homályos útján merre szállotok.
Feledve már, hogy kebletek derűs volt
S a táj, mely látta boldogságotok!?»

»Feledve nincs az üdv; de veszve tudjuk,
S a tájra az ősz hervadt lombja és
A végtelen eget azért hasítjuk:
Ott boldogság van, itt — emlékezés!«

más növények által további növekvésében gátolva nem lesz.

Tekintettel arra tehát, hogy a sorközi használat a beerdősített vágásterületek csemetefejlődését nagyban befolyásolja s így az erdősítés sikerének biztosítására a leggyakorlatiasabb és a leggazdaságosabb segédeszköz, párhuzamos kísérleteket tettem annak megállapítására, hogy a sorközi használat minő előnyt biztosít?

Ez a kísérlet 5 éven keresztül, mint azt az alábbi kimutatások részletesen mutatják, három sorozatban eszközöltetett.

A tábla száma	területre m ²	Sortávolság m	Csemetetávolság m	Egy sorba		Az egész táblába		Megjegyzés a csemete sorok és sorközök ápolására vonatkozólag	
				A sorok száma özszesen	A sorok száma özszesen	A sorok száma özszesen	A sorok száma özszesen		
1	1250	1.5	0.5	34	172	--	5848	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.	
2	1250	2.0	0.5	26	172	--	4472		
3	1250	1.5	0.5	34	--	49	--		1666
4	1250	2.0	0.5	26	--	49	--		1274
5	1250	1.5	0.5	34	172	--	5848	A sorközök gyomlálva és kapálva.	
6	1250	2.0	0.5	26	172	--	4472		
7	1250	1.5	0.5	34	--	49	--		1666
8	1250	2.0	0.5	26	--	49	--		1274
9	1250	1.5	0.5	34	172	--	5848	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.	
10	1250	2.0	0.5	26	172	--	4472		
11	1250	1.5	0.5	34	--	49	--		1666
12	1250	2.0	0.5	26	--	49	--		1274

Béni bácsi.

Irta: Pálosi Dénes.

A rendezarót sohasem az öreg büntette vagy zárta ki a társaságból, hanem a titkosan választott diáktanács. Az öreg csak szentesítette egy »látta«-mal. Így a diák-tanya egy valóságos köztársaság képét mutatta.

A Béni bácsi diákjainak főörömét a házi rendbe beillesztett »szabad« szó képezte. Ami azt jelentette, hogy az öreg vezetése alatt ki a szabad természetbe. Az idő nem jött számításba. Lett légyen hideg, meleg, eső, zivatar, fergeteg, hó vagy bármi, az óra betartatott. A ruházat télen vastagabb, nyáron vékonyabb lodenszövetből állott, loden-kalappal s könnyű csizmával. Köpenyeg, mellényt nem ismertünk. Megázás, megfázás ellen védett az örökös mozgás, futás, ugrás, birkózás, mit szükség szerint rendelt el a főparancsnok. Sziklákat másztunk meg, vizeket usztunk át teljes ruházattal, jeges pocsolyákba járkáltunk, hókunyhókban tartózkodtunk, de beteg azért közöttünk egy sem volt, mert a test edzése okszerűleg vezetett.

Imádtuk is az öreget és szerettük úgy, mint tán földi lényt mást sehol senki.

Egy éves korban			Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza	
gramm	milliméter	milliméter	
6.30	120	488	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva
8.27	132	722	
12.78	140	510	
16.57	225	657	
5.98	170	408	A sorközök gyomlálva és kapálva
6.50	180	375	
8.47	140	552	
8.10	150	535	
3.20	190	265	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva
5.93	150	349	
3.95	180	307	
5.71	260	525	

Két éves korban				Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza	A csemeték átlagos átmérője a gyökértől 5 cm távolban mérve	
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
36.85	239	495	--	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
35.20	255	770	5.8	
44.60	316	625	--	
47.55	335	680	7.8	
27.15	232	655	--	A sorközök gyomlálva és kapálva
25.30	225	520	5.7	
29.95	262	570	--	
31.70	314	582	6.4	
9.27	268	405	--	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva
9.74	266	484	4.0	
16.48	285	467	--	
20.60	316	533	4.9	

A diákmulatságok koronáját és netovábbját a vadászati kirándulások képezték.

Az öreg szenvedélyes és végtelen rendszerető vadász volt. Szípközös ötleteivel, adomáival, tréfás élceivel mindenkit lebilincsel. De valójában mégis csak »házi« vadászataink, diákjai között érezte jól magát.

Vadászati kirándulásaink a tanulási időkben 3—4 órára, szünidőben azonban 4—5 napra is terjedtek, ilyenkor minden egyes diáknak meg volt szabva munkaköre, kor és rangsor szerint.

A legalsóbbfokú foglalkozás a vadászkutyák gondozása volt. Két kopó, két vizsla és egy agár képezték az állományt. Kedves, jólnevelt állatok voltak, engedelmesek, öntudatosak. Azóta sem láttam apportírozó kopót és agarat. Az öreg kutyáival úgy beszélgetett, mintha emberek lettek volna s legnagyobb bámulatunkra azok meg is értették gazdájukat. A lelőtt vadat az apportírozta, a melyiket érette küldött. Ha messze volt a vad, az agár ment érte, ha bozótból kellett kihozni, valamelyik kopót küldte érte, síkságon a vizslák teljesítettek szolgálatot, de minden vadászaton mind az öt kutya körülette volt s csakis parancsra távoztak el.

Sok kutyát láttam s neveltem azóta, de az öreg mintakutyáit egyetlen eggyel sem tudtam megközelíteni.

Három éves korban			A csemeték átlagos átmérője a gyökérfő fölött 5 cm távolban mérve	Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza		
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
212.6	562	1071	11.2)	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
367.9	755	1313	12.4)	
155.7	644	1063	11.1)	
180.0	768	899	13.3)	
121.7	504	1143	10.3)	A sorközök gyomlálva és kapálva.
160.2	538	1044	12.2)	
46.3	332	667	5.5)	
50.6	326	674	6.0)	
13.2	441	465	3.9)	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
18.5	292	466	4.4)	
9.5	277	456	2.9)	
29.9	346	573	5.2)	
			4.05)	

Négy éves korban			A csemeték átlagos átmérője a gyökérfő fölött 5 cm távolban mérve	Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza		
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
554.0	1265	892	20.6)	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
604.0	1176	1145	23.0)	
892.0	1351	987	25.4)	
984.0	1392	1143	28.1)	
69.7	513	591	9.5)	A sorközök gyomlálva és kapálva.
260.0	774	563	13.5)	
511.0	970	858	19.4)	
394.0	849	812	17.5)	
61.9	490	613	8.8)	Egyáltalában sem ka- pálva, sem gyomlálva. A csemeték 50% ki- pusztult.
16.1	589	555	3.1)	
44.1	521	452	5.8)	
97.0	713	501	10.7)	
			8.25)	

A kutyák gondozásánál egy fokkal magasabb foglalkozás volt azok vezetése. A vezetőknél már kellett tudni egyes dresszirozó, parancsoló szokat. Mert a kivonulásnak, hazajövetelnek példás rendben kellett történni s az alól a kutyák sem voltak felmentve.

A harmadik rang volt a kutyák eleresztőinek rangja, ezektől helyismeret követeltetett, a vadászterület minden pontját, útját, vízmosását kellett tudni.

Magasabb, belsőbb, bizalmasabb munkakörök voltak, a tarisznyahordás, étel-, ital-kezelés, felügyelés, zsák-, szék-, fegyver-, patronhordás, sátor-készítés. Ezekre mind külön diák volt kirendelve s betanítva úgy, hogy működésük mindig a kellő helyen és időben gépszerű pontossággal mindig összevágott.

A legmagasabb rang, a legnagyobb megtiszteltetés a vadászsegéd cím volt. Ennek elérése volt vágya minden diáknak.

A vadászsegédek tették meg a kegyelemlövés mindig, s apróbb vadra többször önállóan vadászhattak.

Vadászsegéd azonban kevés lehetett, mert a próba nehéz volt. Nyugodt vér, gyors elhatározás, higgadt megfontolás, gyors cselekvés, biztos de gyors lövés voltak a főkéllékek, s mivel ezek egymással majdnem mind ellentételes tulajdonságok s a diák szeles termé-

Öt éves korban		Jegyzet
a csemeték átlagos magas- sága a föld- szintétől a csücsig	a csemeték törzsének álla- gos átmérője a magasság 1/10-ében mérve	
milliméter		
1557	19.6	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
1443	23.6	
1805	24.1	
1990	30.2	
837	13.3	A sorközök gyomlálva és kapálva.
986	13.9	
1011	16.7	
1181	19.8	
510	6.1	Ugyyszólván az összes csemeték kipusztultak. Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
493	4.0	
586	8.5	
795	9.2	

Egy területrészen a beültetett és bevetett makkból kikelt csemeték közei, valamint a sorok közei is kapáltattak; a második területrészen a csemeték közei nem kapáltattak, de a sorok közei igen; a harmadik területrészen pedig sem a csemeték közei, sem pedig a sorközök nem lettek egy évben sem kapálva.

Ha most mind az öt év kísérleteinek az eredményét összefoglaljuk, a fentebbi kimutatások alapján a következőket látjuk:

1. mind a sorok, mind a csemeték közeinek rendszeres kapáltatása mellett felnőtt csemeték, mind az 5 esztendőben erőteljesebbek, mint a másképp mivel többi két területrészen. A leggyengébb a nem kapált területen nőtt csemete;

2. az első esztendőben legnagyobb magassági növekvést ért el a teljesen magára hagyott területen nőtt

szetében ritkán alakulnak így ki, kevés jutott el a főrangig; de kettő-három mégis akadt közülök, irigyeltük is őket, de csak titokban.

A fáradtság nem ismerését, az éhség, szomjuság, hideg, meleg, szél, vihar semmibe vételét a Béni bácsi iskolájában mindannyian megtanultuk, de, hogy ne irigyeljünk a vadászsegédeket, azt nem tudtuk megszokni. Főképp azért, mert ők ép úgy rendelkeztek velünk vadászaton, mint az öreg. A parancs pedig feltétlenül teljesítendő volt, mert az öreg semmi melegséget sem fogadott el.

Sokszor megtette az öreg különösen szünidőben, hogy otthon megcsinálta a tervet, meghatározta a lelövendő vadak fajtát, számát s addig nem bujtunk újból földel alá, míg a parancs nem volt végrehajtva. Sem több, sem kevesebb, mint mennyi elő volt írva.

Kitűnő kiképzési eszköz az ilyen előírás. Részben az önuralom erősítése, részben a kitartás ébrentartása céljából megbecsülhetetlen módszer.

Hűen emlékszem egy karácsonyi szünidőre, melyen 5 nyúl és egy őzbakk lövésének előirányzása után kivonultunk az öreg vezetése alatt.

15 diák, 5 kutya s a vezér, így egy kis hadsereg. Csikorgó hidegben a szokott módon és felszere-

csemete, azután következik csupán a sorok között kapált területen nőtt csemete, s legvégül úgy a sorok, mint a csemeték közeit megkapált területen nőtt csemete;

3. az 1. és 2. alatti fokozat körülbelül a 2. évben is ugyanaz;

4. a 3-ik évben már a meg nem művelt területen lévő csemeték, nemcsak erőteljesség (súly) tekintetében maradnak vissza, hanem már hossznövekvésüket is mindkét művelés alatt állott terület rész csemetéi elhagyják, de mind a sorok, mind a csemeték között megkapált részen növekedett csemete már a 2-ik fokozatu részt is felülmúlja;

5. a negyedik évben a magára hagyott részleten a csemeték 50%-a kipusztult, a többi két fokozat pedig annyiban tér el egymástól, hogy a jobban kapált csemeték mind súlyban, mind hosszban nagyobbak;

6. az ötödik évben a magára hagyott területen nőtt csemeték úgyszólván teljesen kipusztultak s a meglévők is a többiekkel szemben úgy vastagság, mint hosszúsági növekvés tekintetében teljesen visszamaradtak. A más két területrészen nőtt csemeték közül pedig a teljesen megművelt terület csemetéi, mind hossz, mind vastagsági növekvés tekintetében mintegy 85%-al hagyták el a kevésbé megművelt területen nőtt csemetéket;

7. a vetés és ültetésből keletkezett csemeték között nagy különbség nincs.

A fennebbi kísérlet-sorozatból tehát határozottan megállapíthatjuk azt, hogy jó talajon, hol a gyom stb. buján tenyészik, az erdősitéseket csak köztes használatok alkalmazása mellett lehet teljes sikerrel felnevelni.

léssel indultunk el. Az öreg egy kis tömzsi erős mokány lovon ülve képezte a hátvédet. S onnan adta ki a parancsot, mely hol futólépést, hol lassú menést rendelt.

Az öt nyulat három vadászsegédünk hamar összehozta, de az özbakk sehogysem került puskacsó elé, pedig a kopók becsülettel végezték feladatukat.

Esteledett, hideg decemberi szél kerekedett. Hordta a havat szemünkbe mintha ezer tű szurkálta volna arcunkat. A hideget kezdtük nagyon is érezni. Az egyszál kiskabát, bár folyton mozgunk, nem tartott elég meleget. Aggódva lestük, vártuk az öreg parancsát s reménykedtünk, hogy tekintve a körülményeket, most az egyszer el fog térni az előírástól, s hagyja az özbakkot futni, majd másnap vagy harmadnap úgyszólván biztosan megtaláljuk. Reményünket táplálta azon tudat is, hogy a fakónak nem hoztunk ennivalót, így hát haza kell hogy menjünk, télen nincs leelő.

De alaposan felsültünk reménykedéseinkkel. 4 óra-kor a kopókat összekürtölte az öreg s megindította a csapatot, de nem hazafelé, hanem be az erdő sűrűjébe egy vizmosás irányába. Rögtön tisztába voltunk, hogy ma künn hálás lesz a »C« katlanban.

Csudás alkotású a diákvér. Nemcsak, hogy nem zugolódott egyik sem, hanem inkább örült az esetnek

A szarvascserkészetről.

Közlő: Frantsik József, m. kir. erdőőr.

A legnemesebb sportnak, a vadászatnak a legszebb s legizgatóbb egyik módja: a szarvasbikára való cserkészés; melynek sikere nem mindenkor a véletlen szerencsétől remélhető, hanem mindenek előtt a vadnak a helyhez való szoktatásától mit mesterséges etetők és sózók felállítása által érhetünk el, továbbá az erdő zavartalan esendjétől, illetve ez által a vad nyugalmatól; a cserkészutak elhelyezésének helyes megválasztásától, azoknak tisztán s rendben tartásától; de legfőképp a vad váltójának pontos ismerésétől s magának a cserkészésnek szabályszerű s higgadt eszközlésétől függ.

Ebben pedig nekünk magyar erdészeti altiszteknek — mint hivatásos vadászoknak — nem csekély szerepünk van; tényezői lévén a modern vadgazdaságnak, mesterei a vadóvásznak és tenyésztésnek, szerény munkásai pedig kedves magyar hazánk gazdasági felvirágoztatásának.

S mint ilyenek, kik fontos hivatásunk tudatában vagyunk, önmagunktól kell hogy arra törekedjünk, miszerint ezen a nemzetgazdaságra oly nagy előnnyel járó s hála Istennek! ma már mindinkább felkarolt s szép fejlődésnek induló gazdasági ágának minél modernebb kezelésénél — szakképzettségünk fejlődése által — a lehető legmesszebb menő kívánalmaknak megfelelhessünk s hogy a szomszédos osztrák s cseh kollégáinknak e téren tapasztalt elvitázhatatlan előbbre haladottságával szemben versenyezni mindinkább képesek lehessünk.

Annál is inkább, mivel sajnálattal tapasztalhatjuk azon bizalmatlanságot, mely szerint magyar hivatásos

s a csontfagyasztó hidegnek oda sem nézett, mintha az nem is tartozna a dologhoz.

A katlanba letelepedtünk, de előbb a havat eltakarítottuk a mennyire lehetett. Felhúztuk a vitorlavászon sátorlepedőket. A »faszerezők« munkához láttak, az ételfelügyelők felsőbb parancsra megnyújtak három nyulat, szalonnával megspékelték s megfelelő fanyársakra húzták s várták, hogy a hamarosan megrakott lobogó tűz szentet adjon, hol pirosra süthessék a vacsorát.

A vacsora felséges volt. Pecsénye még a kutyáknak is jutott, úgy hogy a részükre hozott kenyérbélszéklet teljes egészében abrak helyett a fakó kapta meg.

Hideget nem éreztünk, éhségünk elmúlt, de a lefekvés és alvás gondja nagyon is előtérbe lépett.

A fagyos földre, nem lévén köpönyegünk, nem fekhettünk, a tűz ugyan felolvasztotta egy kis távolságú körben a földet, de ott sár lett.

Széna, száraz lomb nem volt sehol.

Béni bácsi hálósákjában kényelmesen pőfékelt s ravasz szemmel nézett minket, várta, hogy mi módon segítünk magunkon.

Utasítást, tanácsot ilyen esetekben semmi kincsért sem adott volna Béni bácsi.

Összebújtunk, tanácskoztunk. Határoztunk s azonnal

vadászok alkalmazásától nagyobb uradalmaink — kevés kivétellel — még mindig nagyon idegenkednek.

Hivatásos vadászpályára termeltségünket s szak-képzettségünket épen ezen legszebb s legélvezetesebb vadászati módnál a szarvascserkészethél van alkalmunk bebizonyítani, mivel annak sikere mindenkor a kísérő vagy vezetőként szereplő hivatásos vadász gyakorlottsága által érhető el.

Nem tartom tehát felesleges munkának, ha ismereteink fejlesztése céljából a vadászat elméletével is behatóbban foglalkoznánk. Ennélfogva úgy hiszem, nem lesz érdektelen, ha a szarvascserkészethél módjának egyes részleteit, részben a gödöllői legmagasabb udvari vadászterületen alkalmazott eljárások, részben pedig saját gyakorlati tapasztalataim után, — keresetlen szavakba foglalva bár, de szerény tehetségemhez képest elég érthetően és természetesen — itt röviden ismertetni óhajtom:

A szarvasbika vadászása, a többi vadra való vadásztól — nézetem szerint — minden részében különbözik, mert a ki a lelkét evvel a legnemesebb sporttal akarja felüldíteni, akkor élvezi azt a legmagasabb fokban, ha csak egyetlen egy jól irányzott lapoczká (blatt) lövést tett arra a bizonyos »öreg bikára«, melynek becserkészése annyi fáradsággal s mégis oly nagy élvezettel járt.

De az csak úgy elérhető, a vadász szerencse csak akkor kedvez, ha a pagonyban meg van a kellő rend és csend, a vadnak nyugalma, a cserkészutak jó karban vannak s a kísérő vagy vezető teljes hozzáértéssel teljesíti kötelességét.

Hogy tehát minél sikeresebb szarvas cserkészetre lehessen kilátás s hogy vadjaink a pagonyhoz szokjanak

vége is hajtottuk. A sátrat hamarabb szétbontottuk, mint felépítettük. Egy »szelvény«-ét a sáturnak, fal gyanánt, szélvédőnek kifeszítettük, a többit felosztottuk magunk között s a tűz körül úgy helyeztük el a több-réthe összehajtogatott vásznakot, hogy mumiaszerű göngyöletet képezhettünk velük, csupán a tűz felől hagytunk szabad szellőztetést.

Az öreg meglegegedéssel szemlélte munkánkat s helybenhagyólag szentesítette a szokott »látta«-mal.

A tűzörség megegyeszer megrakta a tüzet s azután pár perc alatt a társaság minden tagja aludta a megelegettek nyugodt álmát.

Reggel az általános »hómosdás« után újra születve, újra kezdtük a hajszát. Hegyre fel, völgybe le, vágásból ki, vágásba be a kopók koncertje folytonos volt.

A napi élelem kenyér és szalonnából állott, mit mindenki reggel rakott zsebre a megszábott mennyiségben s azt ki-ki tetszés szerinti időben fogyaszthatta el munkája közben.

Vadászatokon étkezésre kiszabott idő mindig csak vadászat utánra irányoztatott elő.

Már délutánra járt az idő s özbakkunk még sem volt. Kezdtünk drukkolni, hogy újból eredménytelen lesz a nap s megint havon kell hálnunk.

s ott minél kényelmesebb otthont leljenek, gondoskodnunk kell arról, hogy azok különösen nagy télviz idején táplálkozásban hiányt ne szenvedjenek.

Minek céljából elegendő szénát helyezünk el számukra, vagy egyszerűen boglyákba rakva, vagy pedig takarékoság szempontjából az e célra felállított etetőtben.

S hogy hiányuk épenséggel semmiben sem legyen, szükséges, hogy a pagony oly agyagos részein, hol már azt nyalogatni kezdték, néhány a természetnek legmegfelelőbb szót létesítsünk. Tudni-illik az agyagos földet — tetszés szerinti nagyságban — mintegy két ásonnyomnyira leássuk s belőle az agyagot kihányjuk s az így nyert gödör fenekét jól letaposva sóval behintjük s majd erre egy réteg agyagot s ismét egy réteg sól szórunk felváltva mindaddig, míg csak a gödör teljesen meg nem telik, alaposan letaposva vagy ledöngetve minden egyes agyagréteget.

Legfőbb feladatunkat képezze továbbá az, hogy a pagonyban vadjaink számára lehető legcsendesebb és nyugalmasabb otthont biztosítsunk egész éven át, de különösen közvetlen a cserkészés megkezdése előtt.

Ilyenkor már a pagonyba többé senkit be nem bocsájtok s magunk is igen óvatosan, — ha csak lehet, nem az elkészített cserkészutakon, hanem más utakon és lövonalakon — járunk, minden zörgés és csendháborítás nélkül.

Idejekorán — lehetőleg még augusztus hó közepe táján — gondoskodnunk kell a cserkészutak megtisztításáról s esetleg újak készítéséről, minél különösen arra kell ügyelnünk, hogy azokat, minél több oly erdei tisztás szélén vezessük, hol a vad legelés céljából hosszabb ideig szeret megállapodni s hol a szabad

Ha szabad lett volna hajtást csinálni, előteremtettük volna a föld alól is a bakkot, de azt az öreg nem engedte, mert azt nem tartotta vadásziasnak. Hadd tudja a vad, hogy veszélyben van s meneküljön ha tud. Ez volt az öreg elve.

Az ellen azonban nem volt kifogása, sőt sokszor elrendelte, hogy a hajtott területet körül álljunk s a kitérni akaró vadat visszariasztsuk ha lehet.

Esteledett s még mindig nem volt bakk.

Vége Szent Hubert meghallgatta 15 diák fohását s az utolsó vágásból felriasztott »rudli« vezérével egy szép 6-os bakkot puskacső elé vezérelte. Segédvadászaink egyike remekül el is hibázta. Szerencsénkre a szélső öröknek sikerült a visszariasztás s öregünk egy remek váll-laplövessel leterítette.

Meg volt a nagy öröm, természetesnek tartottuk, hogy most már hallani fogjuk a hazaindulási parancsot. De csalódás az élet fűszere.

Meg volt a bakk, de hiányzott a tegnap megsütött három nyúl, így az előírás nem teljesített.

Újból kezdtek mindannyiunkat a künn hálás gondolatai nyugtalanítani, mert semmi természetes védelem nem mutatkozott, pedig az északi szél kettős erővel feküdt neki a havas avarnak, bokornak s a szálas erdőfái között sírva száguldott át.

kilövést semmi sem gátolja. A cserkészutakat ne egészen egyenes irányban, hanem minél csavargosabban s ha lehet vastagabb fák mellett, esetleg dombos-lejtős helyek irányába vezessük, azért, hogy azok a cserkészöknök némi takaróul szolgálván, a vadat észrevétel nélkül meglephessék.

A cserkészutak elkészültével iparkodnunk kell a bögés megkezdését szorgalmasan figyelemmel kísérni, s ha az már kezdetét vette, minden hajnalban és délután 3—4 órától kezdve sötét estig az erdőnek lehető oly legmagasabb pontjáról meghallgatni, a honnan a vad esetleg látható is.

Ily többszöri meghallgatás és figyelés után a bögés irányáról tapasztalhatjuk, hogy a vad körülbelül hol áll s merre vált? — és a hangról, hogy az erős, avagy gyöngye bika-e? Ugyanis tapasztalás szerint az igen erős, vén bika: vastag, mély, rekedt, — a kevésbé erős, fiatalabb bika: vastag éles, — és az egész gyöngye, fiatal bika: lágy, szaggatott, úgyszólván: mekegő bögést hallat.

Midőn így már körülbelül meggyőződünk a vad váltójának helyéről és irányáról, igyekeznünk kell azt közelebből alaposabban is megismerni. Ezen eljárásnál nem eléggé ajánlható a legnagyobb vigyázat és óvatosság szem előtt tartása; különösen a szélirány megválasztása tekintetében. — Miről legcélszerűbben úgy győződhetünk meg, hogy mutató újjunkat szájba véve megnedvesítjük, s fejünk fölé tartva, a melyik oldaláról hideget érezünk: onnan fúj a szél. De a szél iránya, hegyes, dombos vidéken a völgyek, hajlások szerint változik, — és sokszor épen ellenkező az uralkodó főszelel irányával. Ehhez, illetve ennek a kiismeréséhez csakis helyi tapasztalat után jut az ember; — miért

Élelmiszerünk a vadakon kívül, egy darab szalon-nából állott csupán. Kenyér semmi. A kutyák az őz zsigereiből jól lakmároztak, de a vizslák finnyáskodtak s alig szagoltak a parasztkoszthoz.

A fakó egész nap éhezett. Hogy lesz tovább? Vártuk az öreg parancsát. Melyet meg is kaptunk hamarosan ilyformán hangzóan: »Hálás lesz a szálerdőben. Az ételfelügyelők két vadászsegéd kíséretében futólépésben mennek az 5 kilométerre levő erdőöri lakhoz kenyeret, zabot és szénát hozni, ha ott a szükségeseket nem lehetne beszerezni, mennek tovább »Z« faluba 7 kilométerrel odább. Segítségül a kutyák gondozói, vezetői, eleresztői is velük tartanak!«

A visszamaradtok a faszerezők és szálláscsinálók is lázasan munkához láttak, hogy némiképp enyhítve legyen az idő zordsága.

Én az elemózsia beszerzésére kiküldöttekhez tartoztam.

A parancs szerint neki lodultunk az útnak. A gyorsaságot fokozta a jóllakás utáni vágy s a metsző hideg. 30-percz alatt az erdőörnél voltunk. Előadtuk, hogy mi járatban vagyunk. Kaptunk is szénát, zabot, de kenyeret nem. Nem volt süteve.

Négyen visszamaradtunk az egyik segédvadász

is meg kell azt figyelni napról-napra, egész éven át, — s utirányunkat mindenkor úgy kell kiválasztani, hogy a szél a vadtól felénk, — nem pedig ellenkezőleg — fújjon, mert különben a vad bennünket hamar észre vesz, illetve tőlünk szelet kap s váltóját vagy megváltoztatja, vagy épen a pagonyt végkép el is hagyja s így eddigi fáradságos megfigyelésünk kárba veszne.

Figyelmiünket nem szabad hogy elkerülje a bokrok mögött leselkedő s az üzekedő szarvasbikának minden lépésére feltékenyen örökdő tehenek sem, melyek veszedelmes »örtálló« az ez időtájt egyébként igen figyelmetlen, elbizakodott bikának. Fel kell továbbá fedeznünk a közelben ólalkodó »társbikát« vagy házibarátot is, — ez rendszerint gyengébb bika szokott lenni — mely szintén árulónkká válhat.

Ezen szabályok betartása mellett a vadat a legnagyobb vigyázat és óvatossággal, sokszor igen nagy fáradság útján — térden vagy hason csúszva s csakis a bögés hallatásakor haladva előre — puskalövésnyire megközelítjük (hasonlóképen járunk el a cserkészetkor is) s annak váltója irányáról, aggancsának nagyságáról, illetve ágainak számáról alaposan meggyőződhetünk.

Ha az aggancs ágait valamely oknál fogva, például ha a vad sűrűség között áll, egész pontosan — még látszó használatával sem — olvashatnánk meg, akkor különösen az aggancs felső vége, az úgynevezett »korona« veendő leginkább szemügyre. Ugyanis már több évi tapasztalatom és meggyőződésem szerint a korona nélküli aggancs körülbelül lehet 10-es és azon aluli; a koronán látható 2—3 ággal lehet 10—12-es; 3—4 ággal lehet 14—16-os; 4—5 ággal lehet 16—18-as stb.

Az így alaposan megismert bikák váltóit s aggancs ágainak számát jól emlékezelünkbe tartjuk s esetleg

parancsnoksága alatt, a többi azonnal folytatta az utat a falu felé, mert kenyeret kell teremteni a földből is. Míg társaink odajártak, mi felpakoltuk a fakó élelmiszereit. De várnunk kellett a társakra, így volt időnk az elmélkedésre.

Felvettem az eszmét, hogy nem volna-e okos dolog, ha felhasználnók az időt s az erdőör szénás kertjénél lesbe állanánk. Sok nyúl nyom mutatja, hogy a terített asztalnak szokott látogatója lenni.

Meg aztán úgy is hiányzik három nyúl, hátha pótolhatnok s akkor az öreg még az éjjel hazzavinne bennünket.

Az eszme köztetszésre talált, csupán a segédvadász tiltakozott, mert ő ismerte az öreg vadásznézeteit a lesben lövésről.

Azonban hiába tiltakozott, leszavaztuk s szükség esetén meg is gyomroztuk volna, ha nem adja ide a puskát.

Sorshúzás útján állapítottuk meg a sorrendet. Én kerültem elsőnek a boglya mellé.

Ültem rendületlenül, vártam és terveztem. Ha erről jő a nyúl így lövöm, ha arról akkor emígy stb. s minden egyes esetben arczhoz próbáltam a fegyvert.

Elméletben kitünően ment minden s türelmetlenül vártam, hogy »gyűjjék hát a célpont«.

feljegyezzük, hogy feljebbvalónknak vagy a vadász úrnak arról annál pontosabban beszámolhassunk. S hogy megfigyelésünk pontossága a valóságnak mindvégig megfelelő legyen, feltékenyen kell örködnünk, hogy a bikák a már rendes megszokott váltójukban ne háborgattasanak egész a cserkészés idejének elérékéig, — mely esetben biztosak lehetünk arról, hogy váltójukat megváltoztatni nem fogják.

A szarvas bikát, erdeink Királyát nem elég, hogy csak megsebezzük, hanem azt terítőre is kell hoznunk.

Miután pedig az eredmény elérése biztos lövést követel, számolni kell a kísérő vagy vezetőnek azzal is, hogy a vadász úr nem képes olyan hideg vérrel és nyugalommal cserkészni — legalább az idény kezdetén — — mint az okvetlenül megkívántatik.

Az ideges, kapkodó kísérő mindent elronthat egy pillanat alatt, ellenben nyugalmával, higgadságával fékezi az esetleg túlszenvedélyes vadász urat is.

A szarvasbikának cserkészés útján történő vadászata tehát épen azért van úgy berendezve, hogy a vadász úr mellő egy gyakorlott kísérő vagy vezető osztatik be, kinek feladatát képezi a cserkészutak és váltók ismerésén, illetve a vezetésen kívül az, hogy a vad egyes testrészén kapott sebesülés folytán, annak a lövés pillanatában tett ösztönszerű mozdulatáról, illetve jelzéséről, valamint a sebesülés után talált vérzés színéről ítélve, a halálos avagy csak könnyebb megsebesülést felismerni tudja.

Ennélfogva a cserkész kísérő vagy vezetőnek e tekintetben kellő gyakorlatának és jártasságának kell hogy legyen, annál is inkább, mert a vadász úr a lövés pillanatában nem képes a vad jelzését oly pontosan megfigyelni, mint a háta mögött álló s épen a lövés

De bizony hiába vártam, gondolatom szerint egy örökkévalóságig, pedig, mint később megtudtam, a nekem hosszú idő mindössze 18 percz volt, mikor megjelent a havon az első mozgó fekete pont.

Erős szívdobogást kaptam, a meleg átjárta egész testemet, kezdtem izzadni és reszketni, hogy miért, még ma sem tudtam megmagyarázni.

A fekete pont egy darabig mozdulatlanul maradt egy helyben. Azután megindult a boglya felé.

A boglyát kerítő sövénytől 5 lépésnyire leült, bizonyosan haditanácsot tartott, hogy hol mászhatja meg legkönnyebben a vacsorát körülzáró várat.

Én elérkezettnek láttam a pillanatot, felé tartottam a puskát s elsütöttem. A füst eloszlott s legnagyobb csodálatomra a nyul helyben maradt.

Egy ugrás, egy örömkialtás és czipeltem be a házba nyulamát, első lövésem kézzel fogható sikerét. Nagy volt a bámulás és irigykedés két társam részéről, kik még csak ezután fognak löni, de csak úgy, ha lehet.

Büszkén nyujtottam át a fegyvert a sorsolás jelölte utódomnak s fontoskodva, felsőbbbségi tudattal osztogattam neki nagylelkűen a jó tanácsokat.

Mikor a kenyeresek visszaértek, megvolt a három nyúl, mindnyájunknak sikerült a les.

eredményét figyelő kísérő. Ezért az alább felsorolt jelzéseknek felismerése a kísérőtől elengedhetetlenül megkívántatik és pedig:

A fej-, nyakesigolya- és gerinczlövésnél a vad helyben összerogyik, s előbbi két esetben azonnal ki is múlik, míg utóbbinál tehetetlenül vergődik, a miért is még egy kegyelemlövés kívánatos.

A leghelyesebb vagyis a lapoczka (blatt) lövésnél a vad első lábait hasa alá kapja s mélyen meggörbülve helyben egyet ugrik és eliramodik, de mintegy 30—40 lépésnyire leesik és kimúlik. Ily sebesülésnél a vérzés sötét-piros színű s némelykor habos.

A haslövésnél a vad kissé meggörbülve, hátulsó lábaival kirúg s azután sebesen eliramodik, de mintegy 2—300 lépésnyi távolságra le-lefekszik s ha üldöztetik, még igen messzire elmegy, míg nagy sokára kimúlik. Ily sebesülésnél legtöbbször egyáltalában nem is vérzik, különösen mikor kövér, mert faggyúja a lösebet elzárja; vérzés esetén azonban a vér gyakran faggyú darabkákkal, esetleg bélsárral vegyes világos-piros színű.

A czomb- vagy láblövésnél a vad az ért sebzés fölől megrogyik és azután sántítva tovább iramodik. Ily sebesüléssel a vad igen hosszú ideig elkinlódik s néha sebet is kiheveri. A czomb- és láblövésnél a vérzés világos-piros színű s a vad nyomán esetleg apró csontszilánkokat is találunk.

Könnyű megtévesztés kikerülése végett meg kell még jegyeznünk azonban, hogy a vad sokszor sebesülés nélkül is jelez, például: ha közel fölötte megy el a golyó: akkor hátgerinczét mélyen legörbítve, mintegy meglapul; ha alatta megy el: akkor helyben magasat ugrik, s ha előtte megy el: akkor visszahökkenve a jött lövés iránya felé tekint s csak azután iramodik tovább.

Boldogan, büszkén tértünk vissza a tanyára. S már előre elhatároztuk, hogy ha az öreg megdicsér hármunkat, azért nem leszünk büszkéek s nem nézzük le a többit, kik még nem lőttek semmit.

E nagylelkűségre azonban nem került sor, mert mihelyt megtettük a jelentést, az öreg mindenünkkel kiválasztatta saját lötte nyúlját s vállunkra vételve, azonnal vissza indított az erdőörhöz azzal, hogy adjuk át neki, mert az ő szénáján híztak meg, így az övéi.

Bennünket lehordott az alattomos vadászatért s a védtelen állatokat annyira pártfogásába vette, hogy ha tehette volna bizonyára feltámasztja s útnak ereszti a hátunkon lógó tapsifüleseket.

Nem volt mit tenni, vissza vittük a nyulakat s szomorúan mondtunk le első és legkedvesebb zsákmányunkról. Csak én hoztam el emlékül az egyik fület. Vadászsegédünk is megkapta büntetését, a miért kikölesönözte a puskát. Egy óra elteltatott a fegyvertől s azonnal át is vette tőle az első vadászsegédjelölt.

A társaság legszomorúbb tagjai azonban mégis csak mi hárman voltunk. Nemcsak azért, mert dicséretet várva, szidásban részesültünk, hanem azért is, mert újra meg kellett tenni étlen, szomjan, hidegben, fagyoskodva, az öt meg öt tehát 10 kilométer utat.

Nagyritkán megesik még az is, hogy a golyó az aggancs tövét, a rózsát éri, a vad pár pillanatra elszédülvén, tűzben összerogyik, de csakhamar eszméletre tér s egészséges állapotban faképnél hagyja a már biztos sikernek örvendő vadászokat.

Itt helyénvalónak találok még röviden összefoglalni azokat az utasításokat és szabályokat, melyeket a gödöllői legmagasabb udvari vadászterületeken tartani kell, é. p.:

Kirendelt kísérő nélkül senkinek sem szabad vadászni. A kísérő vagy vezetőnek pontosan be kell tartani, hogy kirendeltetése esetén, az előírt szabályszerű vadászegyenruhában, vadász- és tarkókéssel ellátva, a cserkésztetre érkező vadász urat, a meghatározott óránál 15 percczel hamarabb várja a kitzőtt helyen.

Továbbá egy és ugyanazon cserkészen, több mint egy vadra löni nem szabad, kivétel csak akkor engedhető, ha az elejtett vad összerogyván, helyben kimúlik.

Szigorúan megkívánatik, hogy a vadász úrnak más nemű vadra, mint a mely elejtésre kijelöltetett, löni nem szabad.

Említenem sem kell, hogy a cserkész kísérő, vagy vezetőnek a vadász úrral szemben, tapintatosnak és előzőkenynek, s ha cserkészés már kezdetét vette, szótalannak kell lennie; csakis ha kérdezik feleljen, akkor is csendesen suttogva. Fontos továbbá, hogy a kísérő, vagy vezető a cserkész vadász úrtól el ne maradjon, nehogy szükség esetén segítségére hiányozzék.

A kísérő vagy vezető segítségére a cserkészeti terület közelében, meghatározott helyen egy vadőr van kirendelve, a ki ott a cserkész eredményét bevárja és közreműködik a vad elszállítása és felbontásánál, esetleg a vérebekekkel való keresésnél.

Szóltalanul vágunk neki a zimankós éjszakának, erdőnek s úttalan útnak.

Az erdőről megörült a nyulaknak annyira, hogy saját jószántából meleg vacsorával kínált meg, sőt még egy liter bort is feláldozott a közczélra. Ez némiképp kibékített mindhármunkat s a borút derű váltotta fel, úgy hogy egészen megnyugtatta tértünk és értünk a tanyára vissza, hol már vacsora után volt a társaság, így okosan tettük, hogy vacsoráltunk, mert az érvényes szokás szerint, úgyse kaptunk volna semmit.

Nagy gondot okozott a hálás mikéntjének berendezése. Mert igaz, hogy csak északról fújt a dermesztő szél, de köröskörül éreztük a csikorgó hideget.

A tanács végre a mult éjszakai »körhálás« helyett »tömeghálás« mellett döntött.

A sátorponyva egyik szelvényét újból felállítottuk szélfogónak. Azután körtüzet csináltunk. A körben pedig sugar rendszerben helyezkedtünk el, alul-felül sátorponyvával védekeztünk a hideg és fagy ellen a hogy lehetett.

Elégé türethető volt az állapot, csak reggel felé kezdtek szorgalmasan élesztgetni a tüzet.

Reggel feltünő élénk és mozgékony volt a társaság, mit még a fakó is osztott, pedig ő két pokrócz alatt hált.

A nem kapott reggeli még inkább fokozta vala-

A cserkészés a szélirány jó kiválasztásával a legnagyobb csend és figyelemmel, szivarfüst nélkül s lehető leglassúbb menéssel kell hogy történjék.

A cserkész kísérő vagy vezető a lövésre becserkészett vadnak a lövés pillanatában tett visszelkedését, illetve jelzését köteles megfigyelni. S ha az adott jelzésből ítélve, a vad megsebezett, de helyben össze nem rogyott, vagy nyílt helyen össze nem esett, a löpönt és a vad bevonulási iránya azonnal kigalyazandó s az utánkeresés a történt lövésre csak fél óra mulva kísérleendő meg. Azonnal nyomozni tilos, nehogy a még teljesen le nem betegedett vadat tovább menekülésre kényszerítsük.

Az utánkeresés sokszor igen nagy türelem és fáradtsággal jár, mindazonáltal egy pillanatig sem szabad elcsüggednünk, mivel minden igaz és lelkiismeretes vadász kell, hogy főfeladatául tűzze maga elé azon nemes s mondhatni könyörületes célt, mely szerint vadászterületén sebzett, béna vadat meg nem tűr, hanem fáradhatatlanul üldözi mindaddig, míg csak a szegény, szenvedő sebesült vadnak — kinjaitól megszabadítandó — kegyelemlövését meg nem adhatja.

Az utánkeresésnél mindenek előtt a vad nyoma állapítandó meg, melyen pár lépésnyire tovább haladva az esetleges vércsöppek feltalálására kell törekednünk. Ennek sikerültével azt úgy jelöljük meg, hogy annak helyére egy letörött zöld galyat helyezünk le, — törött végével a vad bevonulási iránya felé, — s azt minden talált vérzés helyén folytatjuk egész addig, míg a már kimúlt, esetleg még élő, vagy épen vergődő vadat fel nem találjuk. Utóbbi esetben azt tarkókésünkkel vagy letarkózzuk, (nyakszirten szúrjuk) vagy a mennyiben félős, hogy vergődés közben aggancsával könnyen meg-

mennyiünk vágját, hogy azt a hiányzó három nyulat előteremthessük s haza mehessünk. Előre hát! Ki a szélekre! Vadászaink úgy löttek mintha Tell Vilmosok lettek volna. 9 órára megvolt a három nyul.

De újabb csalódást ért néhányunkat. Hazaindulásra nincs parancs. Már-már kezdtek gyanúsítani az öreg, hogy nem következetes, mikor egyik társunk felvilágosított, hogy nincs meg most sem az öt nyul, mert míg mi este oda-jártunk, a maradt 2 nyulat a társaság megvacsorálta.

Elképzelhető, hogy mi a kik nem tudtuk ez újabb csapást, nem valami jót kívántunk társainknak, egészen igazságtalanul.

Nincs más mód tehát csak előre, dolgozni s délig előteremteni a két nyulat bárhogyan is.

Én voltam az agár őre. Szegény állat csakugy reszketett a hidegtől, pedig egymást melegítettük az éjjeli tanyán.

Egy alkalmi gondolatom támadt. Ha mi fáztunk szaladni kellett.

Megállj Náncsi, megteszlek diáknak, meleged lesz mindjárt.

Elhagytam az erdőt, mert tudtam, hogy agarat erdőben elereszteni nem szabad, mert a mennyire heves, szenvedélyes vadkergető az agár, bolond fejével

sérthet, czélszerűbb, ha a vadász urat még egy kegyelem-lövés tételére kérjük fel.

A leterített vad azonnal szeleltetendő, mely a következő módon történik: a vad bendőjén, annak köldökétől fölfelé, bőrén keresztül egy 10—12 cm. hosszú vágás ejtendő, melyen keresztül egy lábnyomás által a gyomor kifeszítendő és oly formán megszurandó, hogy a benne levő tápnedv annak testébe vissza ne folyon.

Ezek után gondoskodni kell, hogy a vad lehetőleg azonnal a bontási helyre szállíttassék, vagy ha az nem volna lehetséges, — például ha a vad estéli cserkészeten esett el, s ezért kénytelenek volnánk éjjelre az erdőn hagyni, — annak felbontását (kiszigerelését) mindjárt a helyszínén eszközölni. Ezen eshetőségre való tekintettel igen kívánatos, hogy a kísérő mindig egy alkalmas kézi lámpával ellátva legyen. A kiszigerelés a következő képpen történik. A vad bendőjét végig felhasítva, a hátulsó czombok közötti húsos részt bevágjuk, a farsontot ketté hasítjuk s a czombokat széjjel feszítve, a gyomrot s beleket kidobjuk, — most a vadat hátára fektetve, aggancsát maga alá toljuk s az így kifeszített nyakat végig felhasítjuk s nyelvét és gégejét a vad testébe — a gyomor felé — betoljuk, azután ismét hátulról a mellhártyát körül vágva, a géget megfogjuk s vele együtt a belső szervezetet kiemeljük.

A vért a vad testéből kiöntjük s száraz ruhával jól kitörüljük s hátulsó lábait szétvetve kihülni hagyjuk. Ügyelnünk kell azonban arra is, hogy az erdőn hagyott vadat éjszakán át a dűvadak esetleg meg ne rágják; minek czéljából igen helyes, ha magunktól valami tárgyat — például kilótt papírpatronokat, vagy zseb-kendőt — helyezünk le rá, melyeknek szaga a dűvadat az elejtett vadtól távol tartja.

neki rohan valamelyik fának s ott lehel ki páráját s akkor aztán az öreggel találkozni nem lenne tanácsos.

Messze az erdőtől egy szélvédett bokros területen eleresztettem Náncsit s neki láttunk a nyúl keresésnek.

Egy rakáson, egyszerre annyi nyulat sohasem láttam. Egyre másra ugrottak fel védett vackukból. Náncsi 10 perc alatt pótolta a két nyúl hiányt. S örömmel szedtem össze a zsákmányt és siettem megtenni a jelentést, hogy készen vagyunk a munkával.

A nagy és izgató örömben egészen megelégedtem Náncsiról. A hű állat pedig úgy belejött a hajszába, hogy megállani sem akart, egyre másra hordta hozzám a nyulakat, melyek a nagy hó miatt nem tudtak még 100 lépést sem tenni már fogva voltak.

Mikor már négy nyúl volt a hátamon, gondolkozóba estem, hogy mitevő leszek, ha ez így megy tovább? A sok a jóból is megárt!

Megkötöttem tehát Náncsit s büszkén kerestem fel az erdő szélén cserkésző társaságot.

A jelentést megtettem s vártam az elismerés jó eső szavait.

Az öreg szigorú utasítást adott ki a vadász-segédeknek, hogy vizsgálják meg nyulaimat, nem voltak-e előzőleg megsebesítve.

Végül a leterített szarvas felső fogínyének mindkét oldalán levő egy-egy úgynevezett gyöngyfogat (grandl) késünkkel kifeszítjük s a rajta maradt hústól megtisztítva, darabka papírba csomagoljuk s a vadász úrnak átadjuk.

Ugyancsak néhány levélből álló zöld tölgy galyacs-kát törünk s azt kissé a vérbe mártjuk; minek után, táleza helyett, vadászkeszünk pengéjére téve: »Vadász üdvvel!« köszöntés mellett, a vadász úrnak átnyújtjuk, ki azt kalapja mellé tűzi: jelül a cserkészés sikerének.

Külömfélék.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a következők biztosítottak: Králik Vilmos m. kir. erdőőr 5 első csoportbeli tagsággal, neje Králik Vilmosné szül. Ihring Erzsébet az első csoportban egy tagsággal; T. Somogyi Orbán hatósági erdőőr 2 tagsággal a III. csoportban, haláleseti segélyre és 2 tagsággal a IV. csoportban a kitűzött életkor elérésére biztosított segélyre.

Álláskereslet.

29 éves, nőtlen urad. vadász, állást keresek. 3 és 1/2 évi erdőállású gyakorlatom is van. Irodai teendőkben is teljes jártassággal bírok. — Szíves megkereséseket kérek: Huszár János, urad. vadász, Benkőfalva, u. p. Tavarua, Zemplén m. címre.

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: Stark Dezső főerdész, Drávatamási (Somogy m.) E. 19. 12.—*

Tudtam az okot, ismertem az öreg elvét, hogy sebzett nyulra agarat küldeni nem szabad, mert elromlik, a könnyű fogás lustává teszi. Nyugodtan vártam a vizsgálatról szóló jelentést.

A jelentés természetesen kielégítő volt s az öreg mégis ránczba szedett homlokkal fordult felém s kérdezte, hogy tudtam-e a vad számáról szóló előirányozott parancsot.

— Tudtam, öt nyul és egy őzbakk, feleltem az öregnek.

— És hány van?

— Hét nyul és egy őzbakk.

— Hét több, mint öt, kettővel. Vedd hátadra a többletet s vidd be a legközelebbi faluba a pópának, azután jöjj haza, mert mi azonnal indulunk.

A társaság elindult jobbra haza, én pedig búsan, lehorgasztott fejjel balra a pópához.

Égész úton az öreg igazságtalanságáról elmélkedtem s meg voltam győződve akkor, hogy rajtam nagy sérelem esett s az öregel egy különczködő, vén agglegénynek, mások bosszantójának nyilvánítottam magamban. Most azonban, 25 év múlva valóságos minta, vas következetességgel gondolkozó és cselekvő igazi férfinak tartom, áldom, kegyelettel őrzöm és fogom őrizni emlékét örökkön örökké.

Erdőőr kerestetik

a csabonyi, u. p. Dunavecse uradalmi erdő-gondnokság kerületébe. Javadalmazás: 400 korona készpénzfizetés, szabad lakás és fűtés; 2 tehén és 2 sertéstartás; 1 magyar hold szántó-föld; konyhakert; a marhák téli és nyári tartása.

Hadkötelezettségüknek eleget tett 30 évnél nem idősebb, teljesen egészséges, munkabíró egyének, kiknek erdészeti gyakorlatuk van és a csolnakázáshoz igen jól értenek, bizonyítvány másolatokkal (melyek vissza nem küldetnek) felszerelt folyamódványaikát október 1-ig benyújthatják.

P.-Csabony, 1907. augusztus 15-én.

E. 52. 1-2

Engli Vilmos, u. erdész.

Erzsébetváros sz. kir. r. t. város Polgármesterétől.

1780/907. sz.

Pályázati hirdetmény.

A város közönsége által Erzsébetváros és Szász-Ujfalu székhelyvel rendszeresített **2 erdőőri állás** betöltése végett pályázatot hirdetek.

Az erdőőr javadalmazása: 400 korona évi fizetés, 100 korona lakhér, 100 korona széna-érték, 40 korona tűzifa-állomány, árverésekből % évenként átlag körülbelül 200 korona.

Pályázók képesítésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványukkal felszerelt kérésüket hozzám folyó évi szeptember hó 21-éig adják be, mert később érkező kéréseket figyelembe nem veszek.

Erzsébetváros, 1907. évi augusztus 21-én.

Ny. 51.

Trajánovits János, polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Vác város alsóvárosi telkesgazdák pusztaszi erdejének védelménél megüresedendő **egy erdőőri állomásra** pályázat nyíltatik.

Illetmények: 600 korona évi bér, 1.0 kat. hold földilletmény, szabad lakás, tüzelő, korlátolt baromfitartás és 2 marhatartás.

A megválasztandó erdőőr köteles 200 korona óvadékot letenni.

Kérvények mielőbb, de legkésőbb **1907. évi szeptember hó 15-ig** alulírottához adandók be.

A kérvényhez a) erdőőri szakvizsga, b) születési, c) orvosi, d) szolgálati bizonyítvány eredetiben vagy hiteles másolatban okvetlenül csatolandó.

Az állás 1907. év november hó 1-én lesz elfoglalandó.

Vác, 1907. augusztus 22.

Schmidt Ferencz

mint a váci alsóvárosi telkesgazdák elnöke.

Ny. 50.

Kerestetik

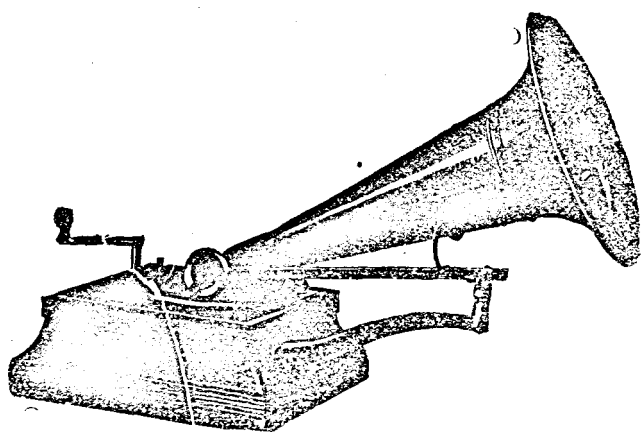
8000 drb 2 méter hosszú, legalább 4 % vastag

szőlőkaró.

Lehetőleg gömbölyű vörösfenyőből vagy más egészséges fafeleségből, legkésőbb 1908. február 1-ig ide szállítva.

Ny. 53. 1-3.

Máriássy László szőlőkezelősége, Bodrog-Keresztúr.

Ny. 21. 11-24

Eredeti Grammophonok

angyal védjeggyel a legjobbak!

Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemtelenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként új felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicserélhetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látészersz, villamos műszaki telep. nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálók. — Készlet 1 éves átültetetlen és 2 éves átültetett:

több 1/2 milliónál **alma** — valódi vadalma

közel 1/2 millió **körte** — vadkörte

cca. 1/4 » **birs** — dugványcsemeték

100.000 drb kajszin, mandula és őszibarack. — Készletben gesztenye és gleditschiafák ezerszáma.

cca. 1/4 millió **Mariannaszilva** — dugványok

» 1/4 » **Myrabolana** és **szilva**

» 1/4 » **Meggy** és **cseresznye**

vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák, különösen

Mühle Vilmos, faiskolák,
es. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Árjegyzék. dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Ny. 2. 17-*

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

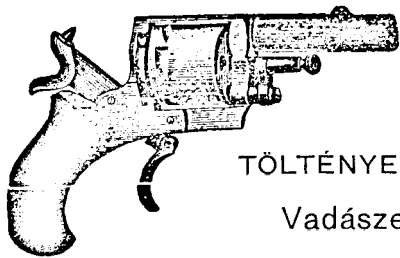
VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herceg-utca sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék Vadász-, Madár- és Flaubert-
fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő
pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

AMERIKAI
LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 17-*

ERDEI FACSEMÉTÉKET,

LUC, JEGENTE, ERDEI, FEKETE ÉS VÖRÖSFENTŐ, TÖLGY,
AKÁC, ÉGER, KÓRIS, SZIL, JUHAR stb. valamint mindennemű
ERDEI FAMAAGYAK, GYÜMÖLCSMAGYAK, GYÜMÖLCSVADONCOK,
RÓZSÁK, GYÜMÖLCSFÁKAT

CSENDERESEKHEZ SPARTIUM SCOPARIUM, ✧
SORBUS AUCUPARIS, ✧
SAMBUCUS-CSEMÉTÉKET

Vadételésre vadgesztenyét és csicsókát vagonrakományokban is
ajánl

FARAGÓ BÉLA es. és kir. udvari szállító
ZALAEGRSZEG. E. 49. 1-6.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális aján-
lattal állok szolgálatra, — különösen

**Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus,
Maclura, Quercus, telt Crataegus, Robinia**
stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák,
es. és kir. udvari szállító **Temesvár.**
Ny. 3. 17-*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utca 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású
erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönb felszerelési cikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt cikkek számlaösszegéből 1½ %-ot adunk át a fentebb ter-
vezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthező számos
elismert nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére
hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legújabb francia- és angol-divat szerint, szinte *jutányos árban* készítettnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem
vágó cikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet
fordítunk.

Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg *árjegyzékünket* és a hivatalos megrendeléshez szükséges részlet-
fizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz
kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállító. A nagyméltóságú földmivvelésügyi
Minisztérium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha szállító.
Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 17-*